

Vlaams
Parlement

stuk **169** (2014-2015) – Nr. 1
ingediend op 13 november 2014 (2014-2015)

Verslagmoment
over de Europese Ministerraden Visserij
van juli en oktober 2014

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Cathy Coudyser

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

mevrouw Cathy Coudyser, de heer Jelle Engelbosch, de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, de heer Jan Van Esbroeck, mevrouw Sabine Vermeulen;
de heren Jos De Meyer, Bart Dochy, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Verstreken;
de heren Herman De Croo, Francesco Vanderjeugd;
de heer Rob Beenders, mevrouw Els Robeyns;
de heer Johan Danen.

Plaatsvervangers:

de heren Matthias Diependaele, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, mevrouw Tine van der Vloet;
de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Michel Doomst, Jan Durnez;
de dames Lydia Peeters, Freya Saeys;
de heren John Crombez, Kurt De Loor;
de heer Bart Caron.

Toegevoegd lid:

de heer Stefaan Sintobin.

INHOUD

I.	Introductie hervorming GVB	4
1.	Waarom hervormen?	4
2.	GVB vanaf 2014.....	4
3.	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij	5
II.	Verslag Europese Ministerraden Visserij.....	5
1.	Raad Visserij 14 juli 2014.....	5
1.1.	Mededeling over de vangstmogelijkheden voor 2015.....	5
1.2.	Diversen	6
2.	Raad Visserij 13 oktober 2014	6
2.1.	Vangstmogelijkheden in de Oostzee 2015.....	6
2.2.	Onderhandelingen EU-Noorwegen	6
2.3.	ICCAT.....	7
2.4.	Diversen	7
3.	Bespreking.....	7
	Gebruikte afkortingen	11

Op 5 november 2014 organiseerde de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid het eerste verslagmoment van de zittingsperiode over de visserijdossiers van de Europese Ministerraden Landbouw en Visserij. Als introductie gaf de heer Pieter Lietaer, attaché Visserij van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU, een overzicht van het Europees gemeenschappelijk visserijbeleid, waarna hij een debriefing gaf van de Ministerraden van juli en oktober 2014.

I. Introductie hervorming GVB

De heer *Pieter Lietaer* licht de krachtlijnen van het gemeenschappelijk visserijbeleid toe.

1. Waarom hervormen?

In 2009 werd door de Europese Commissie een groenboek gepubliceerd in het kader van een hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid. De hervorming werd vooropgesteld omwille van een aantal factoren: de financiële crisis die ook de visserijsector raakte, de klimaatverandering die als topic steeds meer impact op het beleidsdomein Visserij had en de volatiele olieprijs die de kosten van de visserij bepaalden.

Een andere belangrijke reden voor de hervorming was dat het voormalige GVB niet kon voldoen aan de verwachtingen. Het slaagde er niet in om de overbevissing terug te dringen zoals gewenst. Bovendien bleek de visserij een weinig aantrekkelijke sector met zeer weinig instroom en werd duidelijk dat er onvoldoende eigen aanbod van visserijproducten is op de Europese markt. Heel veel vis wordt ingevoerd, wat in het groenboek werd aangestipt als een pijnpunt.

In Europa is er meer capaciteit dan er quota zijn, wat sneller leidt tot overbevissing. De visserijsector blijkt ook amper bestand tegen externe factoren. Als laatste knelpunt wordt door de sector de regelneverij van Europa genoemd. Aan die verzuchting wilde de EC absoluut tegemoetkomen, schetst de heer Lietaer.

2. GVB vanaf 2014

Het hervormde GVB werd in 2014 van kracht na vele lange discussies tussen de lidstaten en het Europees Parlement. De spreker haalt de belangrijkste elementen aan en verwijst voor details naar de respectieve verordeningen.

Het nieuwe GVB zal meer met meerjarenplannen werken en afstappen van het beheer op jaarbasis. Dat maakt dat overbevissing over meer jaren kan worden aangepakt.

Er is een duidelijk streven naar verbetering van de wetenschappelijke kennis. De dataverzameling over onder meer het aantal vissen is al verbeterd, maar men wil nog stappen vooruit zetten. Het wetenschappelijk advies laat vandaag ook nog te veel ruimte voor interpretatie, wat politieke discussie doet oplaaien, schetst de heer Lietaer.

Ander belangrijk item uit het hervormde GVB is het teruggooiverbod en de daaraan gekoppelde aanlandingsverplichting. Ongewenste bijvangst moet vooralsnog in zee teruggezet worden. Vanaf 2015 wordt geleidelijk een teruggooiverbod ingevoerd. De ongewenste gevangen vis moet dan aan land gebracht worden. Vanaf 2015 geldt de nieuwe regel voor de pelagische vissoorten en vanaf 2016 ook voor de visserijbepalende soorten. Dat is voor de Vlaamse vissers het meest essentiële punt, omdat het ook om tong en schol gaat. Vanaf 2019 geldt de regel voor alle vissoorten.

Uitzonderingen op de aanlandingsplicht kunnen gelden als wetenschappelijk kan worden aangetoond dat teruggewoide vis een hoge overlevingskans heeft. Dan moet wel een goedkeuring voor teruggewoien verkregen worden van de Europese Commissie. Daarnaast is een de-minimisregeling, waarbij een bepaald percentage van de vangsten per jaar mag worden teruggewooid, alsnog mogelijk mits goedkeuring van de Europese Commissie.

In het kader van de overdreven 'regelneverij' door de Europese Commissie komt ook de regionalisering aan bod in het hervormde GVB. De EU zou zich alleen nog bezighouden met de basisregels. De implementatie zou per regio afgesproken worden, dus per zeebassin, door de betrokken lidstaten. De implementatieregels moeten wel nog door de Europese Commissie worden goedgekeurd, wat een toetsing met het GVB inhoudt.

De TAC en quota blijven jaarlijks bepaald. Het nieuwe GVB stelt echter voorop dat het niveau van Maximum Sustainable Yield of Maximale Duurzame Opbrengst moet worden bereikt tegen 2015 waar mogelijk en ten laatste tegen 2020. Het zogenaamde MSY-niveau geeft het reproductievermogen van vissoorten aan. Daarmee rekening houden, moet een duurzame visvangst garanderen. De bepaling in het hervormde GVB laat bewust enige ruimte voor interpretatie en politieke onderhandeling, zodat de andere pijlers van duurzaamheid, de socio-economische factoren, ook een rol kunnen spelen, stelt de heer Lietaer.

De duurzaamheidsprincipes die Europa toepast, zullen tevens geëxtrapoleerd worden naar afspraken die met andere landen worden gemaakt. De EU heeft visserijakkoorden met landen in Afrika en de Stille Zuidzee, en ook met noordelijke landen zoals Noorwegen, IJsland en de Faeröereilanden.

De bevordering van duurzame aquacultuur krijgt een meer prominente plaats in het nieuwe GVB. De lidstaten moeten een strategische meerjarenplanning opstellen en indienen bij de Europese Commissie.

3. Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij

Ter ondersteuning van de bepalingen van het hervormde GVB is het EFMZV opgericht. Het maakt deel uit van de Europese Structuur- en Investeringsfondsen. Het vooropgestelde budget voor de periode 2014-2020 bedraagt 6,4 miljard euro op Europees niveau. België kreeg, als kleine speler, bijna 42 miljoen euro toegewezen. De verordening is goedgekeurd in mei en de Vlaamse overheid ging aan de slag met de uitwerking van het Operationeel Programma. Naar verwachting zal het pas in 2015 goedgekeurd worden.

II. Verslag Europese Ministerraden Visserij

1. Raad Visserij 14 juli 2014

1.1. Mededeling over de vangstmogelijkheden voor 2015

In juli werd de mededeling van de Commissie over de vangstmogelijkheden voor 2015 toegelicht. Daarin geeft de EC de richtlijnen mee voor het bepalen van de voorstellen van de vangstmogelijkheden later op het jaar.

In de mededeling waren heel wat cijfergegevens opgenomen. Het GVB blijkt algemeen vruchten te hebben afgeworpen: de overbevissing van 94 percent van de bestanden in 2003 is teruggevallen naar 41 percent in 2012.

Tijdens de bespreking wisten de lidstaten de vermelde verbetering naar waarde te schatten. De steun voor het bereiken van MSY was zeer breed, maar over de tijdshorizon was nog onenigheid door de ruime interpretatiemarge die is ingebouwd.

De Commissie wist tevens te melden dat de toestand in de Middellandse Zee zorgwekkend is. De Atlantische wateren zijn er beter aan toe. Er werd door veel lidstaten aangehaald dat een oorzaak van de slechte toestand ook te vinden is in het feit dat die wateren worden gedeeld met Noord-Afrikaanse landen die niet zo strikt zijn met regels inzake duurzaamheid. Men acht akkoorden ter zake dan ook noodzakelijk om een gelijk speelveld te scheppen.

België wees nog op de samenwerking tussen wetenschap, sector en overheid voor een actieplan in de Ierse Zee, om de zorgwekkende toestand in dat bassin gezamenlijk aan te pakken.

1.2. Diversen

Er werd nog ingegaan op de visserijprotocollen met Marokko en Mauritanië, maar daar heeft de Vlaamse visserij geen belang bij.

2. Raad Visserij 13 oktober 2014

2.1. Vangstmogelijkheden in de Oostzee 2015

Al zijn er geen directe belangen voor de Vlaamse visserij, toch was de beroering over een aantal vissoorten relevant, met name over kabeljauw en sprout, waarvoor een aanzienlijke reductie werd vooropgesteld. In die lijn was het voor een aantal lidstaten, waaronder België, wel van belang dat in de berekening van de vangstmogelijkheden inderdaad rekening wordt gehouden met de aanlandingsplicht die wordt ingevoerd vanaf 2015, zoals de Europese Commissie al in het vooruitzicht had gesteld. Dat impliceert dat de vis die voorheen werd teruggegooid en nu moet worden aangeland en afgerekend op de quota, bij vaststelling van de quota moet ingecalculeerd worden. Er zou derhalve een verhoging moeten zijn van de vooropgestelde quota. De Europese Commissie repliceerde dat in het wetenschappelijk advies waarover zij beschikt, daarmee rekening is gehouden. Er werd over het punt een compromis bereikt: het bereiken van het MSY-niveau voor kabeljauw is met een jaar uitgesteld.

2.2. Onderhandelingen EU-Noorwegen

Tussen de EU en Noorwegen werd onderhandeld over de gedeelde visserijbestanden, onder meer schol en kabeljauw. Dat is voor de Vlaamse vissers van belang. Bedoeling is om voor eind 2014 tot een afspraak te komen.

Ook het systeem van volledig gedocumenteerde visserij was onderwerp van debat. Het houdt in dat er op een commercieel vissersvaartuig camera's worden geïnstalleerd om de visserij integraal in beeld te brengen. Er heerst nog verdeeldheid tussen de lidstaten over het systeem.

Met Noorwegen is een quotaruil van kracht, waardoor de EU kabeljauw krijgt van het land in ruil voor andere vissoorten. Daarover bestaat discussie, omdat elke lidstaat de eigen bestanden beschermd wil zien. België heeft er samen met Nederland voor gepleit om tong uit de betalingsbalans te houden.

2.3. ICCAT

Bij ICCAT, de internationale commissie voor de bescherming van de Atlantische tonijn, een vissoort die Vlaamse vissers niet bevissen, heeft Vlaanderen dus geen direct belang.

2.4. Diversen

De inbeslagname van een Litouws visserij-schip door de Russische federatie werd aangekaart.

Rusland heeft ook een importban opgelegd voor visserijproducten uit onder meer de EU, als reactie op de economische sancties van de EU. Dat heeft niet direct impact op België, omdat er geen visserijproducten worden uitgevoerd naar Rusland. Om tegemoet te komen aan vissers die er wel hinder van ondervinden, is een akkoord uit de bus gekomen op basis van een systeem van interjaarlijkse flexibiliteit. De quota van het lopende jaar kunnen dan worden uitgesteld om ze het volgende jaar op te nemen. Er is nu veel vis opgeslagen die niet verkocht kan worden omdat die voor de Russische markt bestemd was. Bedoeling is om niet nog meer vis op te slaan, maar die gewoon niet meer te vangen. Zodra de sancties zijn opgeheven of als een alternatieve markt is gevonden, kunnen de resterende quota gevangen en verkocht worden.

3. Bespreking

Mevrouw *Sabine Vermeulen* vraagt of tong voorheen wel opgenomen was in de betalingsbalans met Noorwegen in het kader van de quotaruil. Wat is de verwachte evolutie?

Met betrekking tot de aanlandingsplicht informeert het lid naar de maximale valorisatie van reststromen. Staat Europa in dat verband de lidstaten rechtstreeks of onrechtstreeks bij of moeten de lidstaten dat zelf uitwerken?

De heer *Francesco Vanderjeugd* wil weten of al duidelijk is welke gevolgen het quotavoorstel van de Europese Commissie zal hebben op de Vlaamse visserij-sector?

Worden lidstaten die zich aan overbevissing bezondigen ook individueel gesanctioneerd of deelt iedereen in de klappen, vraagt het lid zich af. De spreker refereert nog aan de stelling dat Noord-Afrikaanse vissers in de Middellandse Zee zondigen tegen de afspraken. Hij oppert dat niet zelden landen met een lange kustlijn heel wat kleine vissers tellen die niet voldoen. Hoe zit het daarmee? Is er een positieve evolutie merkbaar?

De heer *Johan Verstreken* vraagt zich af in hoeverre Europa zaken zoals onderzoek naar aquacultuur en het kweken van nieuwe vissoorten opvolgt. Is er een vergelijking mogelijk tussen Vlaanderen en andere al dan niet Europese landen? Zijn er inhaalbewegingen mogelijk?

Het lid verwijst naar de zorgwekkende toestand van de Middellandse Zee en meent dat in dergelijke derde landen meer aan aquacultuur wordt gedaan. Er worden derhalve meer vissen gekweekt door de ruimere mogelijkheden om bijvoorbeeld kweekzones in zee uit te zetten. Is dat voor onder meer Spanje een probleem?

Bij camera's aan boord van de vaartuigen heeft het lid heel wat bedenkingen.

Het interesseert de heer Verstreken ook of er afspraken worden gemaakt tussen de Europese vismijnen en dan meer specifiek met de Vlaamse. Is er al een visie

over de gehanteerde praktijken en de concurrentie, of blijft het nog wachten tot de bevoegde Europees Commissaris daarover uitspraken doet?

Hoe evolueert de situatie inzake makreel? Is er nog nieuws over de vangst van walvissen door de Scandinavische landen, wil het lid nog weten. Hij verwijst daarbij naar de soms gruwelijke beelden van de walvisvangst en tegelijkertijd staat in bijvoorbeeld Noorwegen walvisvlees standaard op het restaurantmenu.

Tot slot informeert hij nog naar mogelijk nieuws over afval en plastic in de Noordzee.

De heer *Bart Caron* vraagt naar de belangrijkste wijzigingen inzake de quota voor de Belgische visserij.

Het lid verwijst terloops naar een documentaire op Canvas over de kabeljauwproblematiek en de overbevissing en de teloorgang van de regio Newfoundland.

Voorts wil hij het standpunt van België kennen over het teruggooiverbod en de aanlandingsplicht.

Besteedt het hervormde GVB ook aandacht aan verduurzaming van de visserijtechnieken en de motoren?

De heer *Jos De Meyer* leest dat de EU de op vier na grootste producent ter wereld is. Het aandeel in de mondiale visserij- en aquacultuurproductie bedraagt 3,5 percent, ten opzichte van 4,4 percent in 2009. De relatieve daling zou toe te schrijven zijn aan een algemene toename in de wereldproductie en een lichte daling van de EU-productie. Hoe komt het dat de EU-productie afneemt? Wordt er voldoende ingezet op aquacultuur?

Mevrouw *Danielle Godderis-T'Jonck* informeert naar de stand van zaken over de pulskorvisserij, een door Nederlandse vissers vaak gebruikte techniek. Met een net waarop stroom wordt gezet, vangen ze soms tot 10.000 kilo tong per week. De zeevaartpolitie kan in theorie wel een pv opstellen, maar de viszone is zo klein dat de boten vaak alweer uit de zone verdwenen zijn voor daar de kans toe bestaat. Het is bovendien een dure manier om te vissen en dus kunnen veel Vlaamse vissers zich dat niet veroorloven.

De heer *Pieter Lietaer* deelt mee dat uit de internationale gegevens van de FAO blijkt dat de Europese aquacultuurproductie in relatieve termen erop achteruit gaat omdat de productie buiten de EU sneller stijgt. Volgens deze gegevens blijft de aquacultuurproductie in Europa minstens stabiel en gaat er zelfs op vooruit.

Tong is sinds 2005 opgenomen in de betalingsbalans voor de ruil met Noorwegen. Het aandeel van tong is wel gezakt van 50 ton in 2013 naar 10 ton. Het blijft een relevant aandeel, terwijl er geen kabeljauw van Noorwegen aan België toekomt. Vandaar het pleidooi, stelt de spreker.

Met betrekking tot de valorisatie van de reststromen bepaalt de Europese verordening dat de ongewenste bijvangst niet voor menselijke consumptie mag worden aangewend. Ze kunnen wel dienen voor aquacultuur of vismeel. Het EFMZV voorziet in ondersteuning voor de verwerking van de reststromen.

De voorstellen van de Europese Commissie over de quota zijn recent voorgesteld. Er zijn evoluties in beide richtingen: sommige quota verhogen, andere worden gekort. Enkele zijn drastisch en van belang voor de Vlaamse visserij, zoals de vangst op tong in het Engels kanaal, waarvoor een daling met 60 percent wordt voorgesteld. Andere voorstellen zijn positief, deelt de heer Lietaer mee. Het voorstel wordt besproken op de Europese Ministerraad in december 2014.

Overbevissing wordt gesanctioneerd, maakt de heer Lietaer duidelijk. Er zijn een aantal waarborgsystemen die overbevissing moeten verhinderen, zoals het tijdelijk sluiten van de zone van zodra het quotum dreigt opgevist te geraken. De overheid kan de snelheid van het opvissen van quota ook afremmen. Tot slot kunnen er in bepaalde gevallen ook quota geleend worden van het volgend jaar. Als de bevis-sing de quota toch overschrijdt, dan heeft een lidstaat nog de mogelijkheid tot 31 januari om de overbevissing recht te zetten via ruilmogelijkheden met andere lidstaten. Als er dan nog overbevissing is, wordt een korting toegepast op de quota van het volgende jaar en kan er een penalisatiecoëfficiënt toegepast worden. Bij recidivisme kan deze penalisatie verder oplopen.

De Europese Commissie probeerde de voorbije jaren wel een striktere aanpak te hanteren wat betreft de problematiek met onder meer Noord-Afrikaanse landen, licht de spreker toe. De unie neemt het voortouw inzake internationale afspraken. Dat behelst de IUU-visserij, de illegale, ongemelde en ongereguleerde visserij. Er is een nauwe opvolging en er worden wel degelijk economische sancties genomen tegen de landen die zich niet aan de afspraken houden.

De aquacultuur in België is beperkt, zeker in vergelijking met de landen die de heer Verstreken vermeldde en die een geschiktere omgeving hebben voor de techniek. Het is eenvoudiger en kostenefficiënter om aquacultuur in zee te organiseren dan aan land. Aquacultuur aan land gebeurt wel in Vlaanderen en wordt ook gestimu-leerd, aldus de heer Lietaer.

De overbevissing in de Middellandse Zee is zorgwekkend. Er wordt minder met quota gewerkt, omwille van de weerstand van de zuidelijke EU-lidstaten, wat in de Atlantische wateren wel algemeen gebeurt. Dat maakt het beheer van de vis-bestanden minder strikt.

Samenwerking tussen de vismijnen houdt volgens de heer Lietaer veeleer verband met mededinging in plaats van met visserij.

Over makreel wordt nog onderhandeld tussen de zogenaamde kuststaten – EU, Noorwegen, Faeröer en IJsland – om onderlinge quota af te spreken. De EU doet het beheer namens de lidstaten en onderhandelt om dat beheer voor het volgende jaar vast te leggen. In 2014 is er geen akkoord tot stand gekomen onder de vier betrokken partijen, wel met drie. IJsland zit niet in het akkoord, maar voor volgend jaar wil men er IJsland graag wel bij.

De heer Lietaer geeft mee dat de walvisvangst en de reglementering ervan geen bevoegdheid zijn van de Raad Landbouw en Visserij. Het onderwerp behoort tot de competentie van de Raad Leefmilieu. Hij stelt dat het wel gaat om landen die doorgaans de facto de kaart van duurzaamheid trekken.

Afval in de Noordzee is geen strikte visserijaangelegenheid en komt derhalve niet aan bod in de visserijraad.

De MSY-doelstelling zal een impact hebben op de quota van de Vlaamse vissers. De bijvangst die in de gemengde visserij worden gevangen, zullen worden afgere-kend op de beschikbare quota, maar op de quota van de doelsoorten zal dat geen effect hebben. Het kan er wel voor zorgen dat een bepaalde visserij sneller moet gesloten worden en er bijvoorbeeld niet meer mag gevestigd worden op bepaalde doelsoorten omdat de quota voor de bijvangsten zijn uitgeput. De Vlaamse over-heid zet daarom in op selectiviteit om de bijvangsten zo veel mogelijk te beperken.

Het teruggooiverbod is opgenomen in de verordening, dus de regels liggen vast, maar België heeft bij de onderhandelingen gewezen op de moeilijkheid die de regel stelt voor de gemengde visserij. De gemengde visserij heeft veel meer bijvangst dan de pelagische visserij.

Wat betreft de verduurzaming van de visserijtechnieken, is vooral het EFMZV van belang. De minister propageert in elk geval de verduurzaming van visserijmethoden in het algemeen, zowel wat verbruik van olie aangaat, als selectiever vistuig, aldus de heer Lietaer.

De spreker beaamt tot slot de bezorgdheid die heerst over de voortvarendheid van de Nederlandse vissers met pulskorren. De Vlaamse vissers houden er niet zo'n commerciële methodieken op na.

Mevrouw *Danielle Godderis-T'Jonck* stelt dat niet alleen de Vlaamse vissers eronder lijden, maar ook de Franse en de Engelse, die al eerder een gezamenlijke actie tegen de Nederlandse pulskorbevissing hebben opgezet.

De heer *Pieter Lietaer* stelt het lid gerust en zegt dat de bekommernis zeker leeft. Het ILVO doet intussen onderzoek naar de beschadiging van de vis door de pulskorren. Zowel het onderzoeksinstituut als de Vlaamse overheid volgen de zaak nauwgezet op.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Cathy COUDYSER,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

EC	Europese Commissie
EFMZV	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
GVB	gemeenschappelijk visserijbeleid
ICCAT	International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas
ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IUU	illegal, unreported and unregulated fisheries
MSY	maximum sustainable yield
TAC	total allowable catch